

ТЕРМІНОЛОГІЧНИЙ СЛОВНИК

Абсцес – обмежене гнійне запалення тканин з утворенням порожнини, заповненої гноєм.

Авітаміноз – різновид вітамінної недостатності, що характеризується практично повною відсутністю надходження вітаміну в організм.

Агонія (грец. *agonia* – боротьба) – термінальний стан, що передує настанню смерті і характеризується глибоким порушенням функцій вищих відділів мозку.

Агресивність (лат. *aggressio* – напад) – хворобливе прагнення до нападу і нанесення ушкоджень окремій особі, групі осіб або всім оточуючим.

Адаптація (лат. *adaptatio* – пристосування) – процес пристосування організму, популяції або іншої біологічної системи до змінених умов існування (функціонування); в основі адаптації людини лежить вироблена в процесі його еволюційного розвитку сукупність морфофізіологічних змін, спрямованих на збереження відносної постійності її внутрішнього середовища (гомеостазу).

Адинамія (грец. *adynamia* – безсилля) – зменшення або повне припинення рухової активності організму або окремого органу.

Адреналін – гормон мозкового шару надниркових залоз, покращує взаємодії організму з зовнішнім середовищем (впливає на багато функцій організму): викликає посилення і почастішання серцевих скорочень, підвищує систолічний артеріальний тиск, гальмує моторику травного тракту, підвищує працездатність скелетних м'язів, підсилює розщеплення глікогену, збільшує вміст глюкози в крові тощо.

Алерген – речовина антигенної та неантигенної (*гаптен*) природи, а також деякі фізичні фактори (висока і низька температура, ультрафіолетове опромінення, іонізуюча радіація тощо), які здатні сенсibiliзувати (підвищувати чутливість організму) і викликати алергію.

Алергія (грец. *allos* – інший і *ergon* – дія) – підвищена чутливість організму до дії деяких чинників навколишнього середовища (хімічних речовин, мікроорганізмів і продуктів їх життєдіяльності, харчових продуктів тощо), що мають назву званих алергенів. Алергія призводить до розвитку алергічних хвороб: бронхіальної астми, полінозу, кропив'янки, контактних дерматитів тощо.

Алкоголізм – непомірне споживання спиртних напоїв, що надає згубний вплив на здоров'я, побут, працездатність населення, добробут і моральні основи суспільства. Алкоголізм несумісний із здоровим способом життя.

Алкогольне отруєння – захворювання, яке розвивається внаслідок вживання значної кількості міцних алкогольних напоїв. Токсичною речовиною, що викликає алкогольне отруєння, є етиловий спирт (етанол), що становить основу вироблених промисловістю алкогольних напоїв. Доза алкоголю, що призводить до отруєння, індивідуальна і залежить від віку, статі, маси тіла, фізичного стану людини. Найбільш схильні до отруєння алкоголем діти і підлітки.

Аналгетичні засоби, анальгетики, болезаспокійливі засоби (грец. *analgesia* – відсутність болю) – лікарські засоби, що вибірково ослаблюють або усувають біль, зокрема, морфін, промедол, амідопірін, ацетилсаліцилова кислота тощо.

Анафілактичний шок – алергічна реакція негайного типу, що виникає при повторному введенні в організм алергену; характеризується швидким розвитком, переважно загальними проявами: зниженням артеріального тиску і температури тіла, порушенням функції центральної нервової системи, підвищенням проникності судин і спазмом гладком'язових органів.

Ангіна (лат. *Angere* – стискати, здавлювати; синонім – гострий тонзиліт) – гостре інфекційне захворювання з переважним ураженням піднебінних мигдалин.

Анемія – стан, що характеризується зниженням вмісту гемоглобіну в одиниці об'єму крові, частіше при одночасному зменшенні кількості еритроцитів.

Антибіотики (грец. *Anti* – проти і *bios* – життя) – утворені мікроорганізмами, вищими рослинами або тканинами тварин речовини, а також напівсинтетичні і синтетичні аналоги цих речовин, що вибірково пригнічують розвиток мікроорганізмів або клітин злоякісних пухлин.

Антигени – біоорганічні речовини, які мають ознаки генетичної чужорідності (антигенності) і при введенні в організм викликають розвиток імунної відповіді.

Апендицит – запалення червоподібного відростка сліпої кишки

Астма – раптові напади ядухи (наприклад, при хворобах бронхів).

Асфіксія – ядуха.

Бронхіальна астма – інфекційно-алергічне захворювання дихальних шляхів, що проявляється періодичними нападами ядухи внаслідок гострого звуження просвіту бронхів.

Бронхоспазм – різке й тривале звуження дрібних бронхів і бронхіол

Вегето-судинна дистонія (нейро-циркуляторная дистонія, кардионевроз й інші терміни, які мають свої нюанси) – функціональні розлади серцево-судинної системи, що виникають в результаті порушень нервової регуляції апарату кровообігу, дисбалансу вегетативного забезпечення діяльності внутрішніх органів і систем (у тому числі й серцево-судинної системи).

Вивих – ненормальний стійкий зсув суглобних кінців костей, яке викликає порушення функції суглоба.

Вікасол – кровоспинний засіб (у таблетках або в ампулах 1 мл 1% розчину для введення під шкіру).

Гайморит, верхньощелепний синусит – запалення слизової оболонки верхньощелепної (гайморової) пазухи.

Галюцинації (лат. *hallucinatio* – марення, бачення) – розлади сприйняття у вигляді відчуттів і образів, що мимоволі виникають без реального подразника (об'єкта), що й набувають для хворого характеру об'єктивної реальності.

Гангрена – це некроз (омертвіння) тканин, які стикаються із зовнішнім середовищем.

Гематома, пухлина кров'яна, сінець – обмежене скупчення крові при закритих (зокрема, внаслідок забиття) і відкритих ушкодженнях органів і тканин із розривом (пораненням) судин; при цьому утворюється порожнина, що містить рідку або зсілу кров.

Гематурія (греч. *haieta* – кров і *uron* – сеча) – наявність у сечі крові або еритроцитів.

Гемоглобін (греч. *haieta* – кров, лат. *globus* – кулька) – червоний залізовмісний пігмент крові людини, хребетних тварин і деяких безхребетних, що здійснює перенос кисню від органів дихання до тканин організму та бере участь у переносі вуглекислого газу із тканин у легені.

Гемоторакс – скупчення крові в плевральній порожнині.

Гистамін – один з ендогенних факторів (медіаторів), що бере участь у регуляції життєво важливих функцій організму та відіграє важливу роль у патогенезі ряду хворобливих станів; підвищує тонус гладких м'язів (кишечнику, матки), викликає розширення та збільшення проникності капілярів, подразнює чутливі (болючі) нервові закінчення в шкірі.

Гіпертонічна криза – різке загострення гіпертонічної хвороби на короткий строк, яка характеризується різким збільшенням артеріального тиску, спазмом судин, особливо судин головного мозку й різким погіршенням самопочуття.

Гіпоглікемічна кома – одне з ускладнень цукрового діабету – важкий несвідомий стан, що виникає при різкому падінні вмісту цукру в крові.

Гіподинамія (греч. *hypo* – під, нижче (норми) і *dynamis* – сила) – зменшення м'язових зусиль, затрачуваних на втримання пози, переміщення тіла в просторі, фізичну роботу; виникає при іммобілізації, малорухливому способі життя. В умовах зниженої гравітації або невагомості гіподинамія пов'язана з відносним зменшенням енергетичних витрат на активне подолання ваги тіла й предметів, які переміщують.

Гіпоксія, кисневе голодування, киснева недостатність (греч. *hypo* – під, нижче (норми), лат. *oxxygenium* – кисень) – патологічний процес, що виникає при недостатньому постачанні тканин організму киснем або при порушенні його утилізації в процесі біологічного окиснення; важливий компонент патогенезу багатьох захворювань.

Гомеостаз (греч. *homoios* – подібний, однаковий і *stasis* – нерухомість) – здатність організму підтримувати функціонально значимі змінні в межах, що забезпечують його оптимальну життєдіяльність; регуляторні механізми, що підтримують фізіологічний стан або властивості клітин, органів і систем цілісного організму на рівні, що відповідає його поточним потребам, називаються гомеостатичними.

Гостра судинна недостатність – це синдром, що розвивається в результаті різкого зниження тону судин та характеризується падінням артеріального тиску (АТ).

Гострий живіт – це комплекс симптомів (ознак), що свідчать про гостре хірургічне захворювання органів черевної порожнини. Це сигнал про «катастрофу, що виникла,» у черевній порожнині.

Десенсибілізуючі засоби, протиалергійні засоби – лікарські засоби, що попереджають або послабляють алергійні реакції.

Десмургія – розділ хірургії, що вивчає види пов'язок, правила й способи їхнього накладення.

Детоксикація організму – комплекс лікувальних заходів, спрямованих на видалення з організму екзогенної токсичної речовини.

Дизентерія (греч. *enteron* – кишка, кишечник) – інфекційна хвороба, що характеризується поразкою шлунково-кишкового тракту, із переважною локалізацією патологічного процесу в дистальному відділі товстої кишки і явищами загальної інтоксикації.

Дисбактеріоз – зміна кількісних співвідношень і складу нормальної мікрофлори організму, що характеризується зменшенням кількості або зникненням звичайних складових її мікроорганізмів, появою й домінуванням атипічних, що рідко зустрічаються або невластивих їй мікроорганізмів.

Дифтерія (греч. *diphthera* – шкіра, плівка) – інфекційна хвороба, при якій у результаті дії специфічного токсину розвивається фібринозне запалення з утвором плівок у місці впровадження збудника (частіше на слизових оболонках ротоглотки та дихальних шляхів) та інтоксикація, відповідна до масивності вогнища запалення, із поразкою серцево-судинної, нервової та сечовивідної систем.

Діабетична (гіперглікемічна) кома – одне з ускладнень цукрового діабету – важкий несвідомий стан, що виникає при значному збільшенні цукру в крові.

Діагноз (греч. *diagnosis* – розпізнавання) – медичний висновок про наявне захворювання (травму) або причини смерті, виражене в термінах, передбачених діючої класифікацією хвороб, а також про особливі фізіологічні стани організму (зокрема, вагітності) або про епідемічне вогнище.

Електротравма – це ушкодження, викликані дією електричного струму.

Ентеральне введення лікарських речовин – це введення їх в організм через шлунково-кишковий тракт.

Епілептичний напад – одна з форм прояву важкої психічної хвороби – епілепсії, це напад розладу свідомості з появою судом.

Еректильна фаза шоку – це перша фаза шоку, фаза збудження, короткочасна (10-15 хв), може спостерігатися не завжди (в 15-20% випадків).

Забиття м'яких тканин (*contusio*) – це закриті ушкодження, що виникає при ударі тупим важким предметом (або об предмет).

Загартовування – підвищення стійкості організму до несприятливого впливу фізичних факторів навколишнього середовища (низкою та високої температур, зниженого атмосферного тиску тощо); важлива частина фізичної культури, а також профілактичних і реабілітаційних заходів.

Заходи впливу на кровообіг – це так названі відволікаючі засоби, що дозволяють без лікарських препаратів надати допомогу потерпілому, впливаючи подразнююче на периферичні нервові закінчення шкіри, внаслідок чого виникає рефлекторне розширення або звуження кровоносних судин як шкіри, так і підлеглих тканин.

Здоров'я – стан повного фізичного, щиросердечного та соціального благополуччя, а не тільки відсутність хвороб і фізичних дефектів.

Імобілізація – створення нерухомості (знерухомлення) кінцівці або іншій частині тіла при ушкодженнях (зокрема, кінцівки при переломах), запальних або інших хворобливих процесах, коли ушкодженому (хворому) органу або частині тіла необхідний спокій. Може бути тимчасовий, зокрема, на період транспортування в медичну установу, або постійної, на кшталт, для створення умов, необхідних при зрощенні відломків кістки, загоєнні рани тощо.

Імунітет (лат. *immunitas* – звільнення, рятування від чого-небудь) – несприйнятливість організму до різних інфекційних агентів (вірусів, бактерій, грибків, найпростіших, гельмінтів) і продуктів їх життєдіяльності, а також до тканин і речовин (зокрема, отрут рослинного й тваринного походження), що мають чужорідні антигенні властивості. Поява й нагромадження в організмі клітин, що відрізняються антигенною специфічністю (зокрема, пухлинних клітин), також викликає імунну реакцію. Механізми імунітету забезпечують сталість складу власних антигенів індивідуума.

Ін'єкційний шлях введення – це введення ліків за допомогою впорскування внутрішньошкірно, підшкірно, внутрішньом'язово й т.д.

Інгаляції – метод введення лікарських речовин через дихальні шляхи.

Інкубаційний період, інкубація, латентний період (лат. *incubo* – спочивати) – початковий схований період заразної хвороби від моменту впровадження в організм збудника інфекції (інвазії) до появи перших клінічних ознак хвороби.

Інсульт (або удар) – розрив мозкових судин із крововиливами в головний мозок, одне з ускладнень гіпертонічної хвороби.

Інтерферон – білкова речовина, що виробляється клітинами організму при впровадженні в нього вірусу; перешкоджає проникненню вірусу в клітини організму і його розмноженню в ньому; найважливіший фактор неспецифічної резистентності.

Інтоксикація (лат. *in* – в, усередину, греч. *toxikon* – отрута) – отруєння організму отруйними речовинами (токсинами), які проникли в організм ззовні (екзогенна інтоксикація) або, що утворилися в ньому (ендогенна інтоксикація).

Інфаркт (лат. *infarctus* – набитий, наповнений) – вогнище омертвіння в органі, що розвивається внаслідок припинення кровопостачання при спазмі або закупорці живильної судини; частіше зустрічається інфаркт міокарда (м'яза серця), інфаркт легені, інфаркт нирки.

Інфаркт міокарда – це вогнище некрозу (омертвіння) м'яза серця внаслідок гострої ішемії, порушення коронарного кровообігу.

Інфекційний процес – комплекс реакцій, що виникають у макроорганізмі в результаті впровадження й розмноження в ньому патогенних мікроорганізмів, що й забезпечують збереження гомеостазу.

Інфекція – 1) складний патофізіологічний процес взаємодії макро- та мікроорганізму, що має широкий діапазон проявів – від бессимптомного носительства до важких форм інфекційної хвороби; 2) збудник інфекційної хвороби.

Ішемічна хвороба серця – захворювання, обумовлене утворенням у міокарді вогнища ішемії – зменшенням або тимчасовим припиненням кровопостачання того або іншого відділу серцевого м'яза.

Ішемія – місцеве недокрив'я органа або ділянки тканини через зменшення або тимчасове припинення надходження до них артеріальної крові

Карантин (італ. *quaranta giorni* – сорок днів) – комплекс обмежених адміністративних і медико-санітарних заходів, проведення яких дозволяє попереджати замет і поширення карантинних (конвенційних) хвороб. До карантинних хвороб відносять чуму, холеру, жовту лихоманку тощо.

Кашлюк – гостра інфекційна хвороба, характерною ознакою якої є нападopodobний спазматичний кашель.

Кір – гостра інфекційна хвороба, що супроводжується інтоксикацією, катаральним запаленням слизових оболонок верхніх дихальних шляхів і очей, плямисто-папульозним висипом.

Клінічна смерть – зворотний етап вмирання, при якому зникають зовнішні прояви життєдіяльності організму (дихання, серцеві скорочення, свідомість, реакція зіниці на світло), однак ще не спостерігається незворотних змін в органах і тканинах. Тривалість цього періоду зазвичай становить 5-6 хвилин.

Клінічна смерть – стан організму, що характеризується наявністю зовнішніх ознак смерті (відсутність серцевих скорочень, самостійного дихання й реакцій на зовнішні впливи) і збереженням потенційної можливості відновлення життєвих функцій за допомогою методів реанімації.

Колапс (від латинського *colabor* – падаю) – важкий ступінь гострої судинної недостатності, коли рівень артеріального тиску падає нижче 80 мм рт. Ст. Колапс відрізняється від непритомності тяжкістю проявів і тривалістю.

Коліт (грец. *Kolon* – товста кишка) – запальне або запально-дистрофічне ураження товстої кишки. Процес може локалізуватися у всіх відділах товстої кишки (панколіт) або окремих її частинах (сегментарний коліт). При правобічному коліті (тифліт) уражаються проксимальні відділи товстої кишки, при лівобічному (сигмоїд, проктосигмоїдіт) – дистальні її відділи. Виділяють гострий і хронічний коліт. У похилому і старечому віці зустрічається також ішемічний коліт.

Кома (грец. *Koma* – глибокий сон) – загрозливий стан з відсутністю свідомості і реакцій на будь-які подразники (словесний, болючий вплив тощо); обумовлено порушенням кровообігу в головному мозку і (або) токсичним пошкодженням клітин ЦНС. Порушення дихання і кровообігу, що розвиваються при комі можуть привести до смерті хворого. Причини коми можуть бути різними. Найчастіше вона виникає при гострих порушеннях мозкового кровообігу, цукровому діабеті, важких захворюваннях печінки і нирок, а також отруєннях алкоголем, чадним газом і іншими отрутами.

Кон'юнктивіт – запалення кон'юнктиви, частіше інфекційної природи; збудники інфекцій зазвичай потрапляють в око екзогенним, рідше ендогенним шляхом.

Краснуха, корова краснуха – гостра інфекційна хвороба, що характеризується плямистими, рідше папульозними висипаннями на шкірі, незначними катаральними явищами з боку верхніх дихальних шляхів і кон'юнктив, збільшенням периферичних лімфатичних вузлів, особливо потиличних і латеральних шийних.

Криза – раптове погіршення стану хворого (наприклад, при гіпертонічній хворобі й ін.).

Кровохаркання – один з видів легеневої кровотечі, що характеризується наявністю домішків крові в мокротинні і виділяється при кашлі.

Легенева кровотеча – виділення крові з легенів.

Лихоманка – типова терморегуляторна захисно-приспосувальна реакція організму на вплив пірогенних речовин, що виражається тимчасовою перебудовою теплообміну на підтримку більш високого, ніж в нормі, вмісту і температури тіла.

Лікарські засоби (речовини) – це речовини, які використовуються в певних дозах для лікування якого-небудь захворювання, його попередження або діагностики.

Метеоризм – здуття живота внаслідок надмірного скупчення газів в кишечнику. У шлунку і кишечнику здорової людини завжди міститься невелика кількість газів, необхідних для підтримання нормального тонуусу цих органів. Кількість газів залежить від характеру їжі, часу доби, фізичного навантаження та інших чинників. Гази потрапляють в травний тракт при ковтанні повітря і утворюються в кишечнику в результаті хімічних реакцій і ферментативних процесів.

Невідкладний стан – це стан, при якому потрібне надання термінової медичної допомоги на місці пригоди через виниклу загрозу для життя потерпілого.

Непритомність – раптова короткочасна втрата свідомості в результаті різкого зменшення надходження крові до головного мозку (ішемії головного мозку).

Нещасний випадок – це ушкодження органів людини або порушення їхньої функції при раптовому впливі на організм різних факторів зовнішнього середовища.

Ниркова колька – це напад сильного болю у поперековій області, обумовлений захворюванням нирок.

Опік – це ушкодження тканин, викликане впливом термічних, хімічних і променевих факторів.

Отруєння – патологічний (хворобливий) стан, обумовлений впливом отрут на організм.

Панкреатит – запалення підшлункової залози

Парентеральне введення лікарської речовини – це введення його в організм, в обхід шлунково-кишкового тракту.

Перев'язка – процес накладення або зміни пов'язки.

Перелом кістки – часткове або повне раптове порушення цілісності кістки.

Перитоніт – запалення очеревини

Перша медична допомога (ПМД) – це комплекс екстрених найпростіших медичних заходів, проведених людині, яка раптово захворілому або постраждалому на місці події й під час доставки його в медичну установу.

Печінкова (жовчна) колька – це напад сильного болю в правому підребер'ї (в області печінки), обумовлений, як правило, жовчно-кам'яною хворобою.

Пірогени – речовини, що викликають підвищення температури тіла.

Пневмоторакс – накопичення повітря в плевральній порожнині.

Пов'язка – перев'язувальний матеріал, накладений на рану, і спосіб його утримання.

Поранення – механічна дія на тканини і органи, тягне за собою порушення їх цілісності з утворенням рани; нанесення операційної рани терміном «поранення» не позначається.

Преагональний стан, преагонія – термінальний стан, що передує агонії, який характеризується розвитком гальмування у вищих відділах ЦНС; проявляється сутінковим затьмаренням свідомості, іноді з порушенням бульварних центрів.

Рана – порушення цілісності шкіри або слизових оболонок на всю їх товщину (часто і глибше розташованих тканин і органів), викликане механічним впливом.

Реанімація – це комплекс заходів, спрямованих на відновлення функцій життєво важливих органів (дихання й кровообігу).

Регенерація (лат. *Regeneratio* – відродження, відновлення) – відновлення організмом втрачених або пошкоджених частин.

Резистентність (лат. *Resistentia* – опір, протидія; синонім опірність) – стійкість організму до дії різних факторів.

Розтягнення (*distorsio*) і розриви (*ruptura*) зв'язок – закриті ушкодження, що виникає в суглобі при швидкому й різкому русі, який перевищує його фізіологічний обсяг або при русі, нехарактерному для нього.

Сенсибілізація (лат. *Sensibilis* – чутливий) - підвищення чутливості організму або окремих збудливих утворень, зокрема, органів почуттів, до впливу будь-якого фактора навколишнього або внутрішнього середовища.

Симптом (грец. *Symptoma* – збіг, ознака) – ознака патологічного стану або хвороби.

Симптом Щоткіна-Блюмберга – це одна із найяскравіших і постійних ознак запалення очеревини. Перевіряють його в такий спосіб: обережно й повільно надавлюють рукою на передню черевну стінку, а потім швидко відсмикують руку. Симптом вважається позитивним, якщо у хворого в момент відсмикування руки виникає різкий біль в животі.

Смерть – припинення життєдіяльності організму; закономірна і неминуча заключна стадія існування індивідуума. У теплокровних тварин і людини пов'язана, перш за все, з припиненням дихання і кровообігу.

Сонячний удар, геліоз – тепловий удар, викликаний інтенсивним або тривалим впливом на організм прямого сонячного випромінювання.

Спазмолітики – лікарські засоби, що знімають спазм гладких м'язів бронхів, сечовивідних шляхів, судин (но-шпа, баралгін й ін.)

Стенокардія – це захворювання серця, що проявляється приступоподібними болями в області серця або за грудиною (одна із форм ішемічної хвороби серця).

Стрес, стрес-реакція (англ. *Stress* - напруга) – сукупність захисних фізіологічних реакцій, що наступають в організмі тварин і людини у відповідь на вплив різних стрес-факторів.

Стрес-фактор, стресор – надзвичайний або патологічний подразник, що викликає стрес, наприклад, біль, холод, надмірне фізичне навантаження, психоемоційне травма та ін.

Судинна недостатність – патологічний стан, що характеризується гіпотензією і порушенням перфузії (нагнітання крові) життєво важливих органів; розрізняють гостру судинну недостатність, що виявляється непритомністю, колапсом або шоком, і хронічну, яка виявляється у формі симптоматичної або первинної артеріальної гіпотензії.

Судоми – раптові мимовільні скорочення м'язів; виникають, головним чином, при захворюваннях нервової системи (епілепсії, правці, неврозах), отруєннях, порушенні обміну речовин і діяльності залоз внутрішньої секреції.

Тахікардія (грец. *Tachys* – швидкий, швидкий і *kardia* – серце) – збільшення частоти серцевих скорочень.

Тепловий удар – хворобливий стан, що гостро розвивається та обумовлений перегріванням організму в результаті тривалого впливу високої температури зовнішнього середовища.

Термінальні стани – стани, що межують між життям і смертю, етапи процесу вмирання організму (предагонія, агонія, клінічна смерть).

Торпідна фаза шоку – це друга фаза шоку, фаза пригнічення, що характеризується пригніченнях всіх життєво важливих функцій організму (кровообігу, дихання, обміну речовин й ін.)

Травма (грец. *Trauma* – ушкодження) – це ушкодження тканин й органів, викликане впливами надзвичайно сильних факторів зовнішнього середовища.

Травматизм – сукупність травм, що виникають при певних обставинах у певної групи населення за обмежений проміжок часу.

Травматичний шок (англ. *Shock* – удар, поштовх, струс) – це реакція організму на надзвичайно сильну травму, що виражається в пригніченні нервової системи й всіх життєвих процесів в організмі та приводить організм на грань життя й смерті.

Транспортна іммобілізація – це знерухомлення ушкодженої частини тіла на період транспортування.

Утоплення – це один з видів гострої дихальної недостатності, що розвилася внаслідок надходження води в дихальні шляхи або ларингоспазму.

Холецистит – запалення стінки жовчного міхура.

Цукровий діабет – хронічне ендокринне захворювання, що характеризується порушенням обміну речовин, при якому збільшується вміст цукру (глюкози) у крові (хронічна гіперглікемія). У здорової людини в нормі рівень глюкози в крові натще коливається від 3,3 до 5,5 ммоль/л, а через 1-1,5 год після приймання їжі не перевищує 7,8 ммоль/л (140 мг/100 мл). В основі цього захворювання лежить абсолютна або відносна недостатність інсуліну – гормону підшлункової залози.